

نقاشی در اتحاد شوروی: واقع گرایی سوسیالیستی

گردآوری و ترجمه: سعید خاوری نژاد

انتشارات دولتمرد

رشت، ۱۴۰۰

سرشناسه	: خاوری نژاد، سعید، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: نقاشی در اتحاد شوروی: واقع‌گرایی سوسیالیستی؛ ویراستار مریم پورصبائی.
مشخصات نشر	: رشت: انتشارات دولتمرد، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۳ص: مصور(رنگی).
شابک	: 978-622-5754-02-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: هنر دگراندیش -- روسیه شوروی
	Dissident art -- Soviet Union
	نقاشی نوین -- روسیه شوروی -- قرن ۲۰م.
	Painting, modern -- Soviet Union -- 20th century
	نقاشی روسیه شوروی -- تاریخ
	Painting, Soviet -- History
رده بندی کنگره	: N۶۹۸۸
رده بندی دیویی	: ۷۰۹/۴۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۱۳۵۷۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نقاشی در اتحاد شوروی: واقع‌گرایی سوسیالیستی

گردآوری و ترجمه: سعید خاوری نژاد

ویراستار: مریم پورصبائی

ناشر: دولتمرد

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۵۴-۰۲-۷

تلفن: ۰۱۳-۳۳۵۸۴۶۴۵

همراه: ۰۹۱۱۲۴۸۵۹۶۷

وبسایت: www.dolatomardpub.ir

پست الکترونیک: info@dolatomardpub.ir

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۵	جریانات نقاشی تا دهه ۱۹۳۰
۵	آوانگارد روسی.....
۶	گروه سرباز خشت.....
۷	کمونیسم و آوانگارد در روسیه.....
۸	انجمن هنرمندان روسیه انقلابی.....
۸	جامعه نقاشان سه پایه.....
۹	اتحادیه هنرمندان اتحاد شوروی.....
۱۱	واقع گرایی سوسیالیستی: سبک رسمی
۱۲	هنر از نگاه کمونیسم.....
۱۶	موضوعات واقع گرایی سوسیالیستی.....
۱۷	رهبری.....
۳۳	کار و تولید.....
۴۸	توسعه کشاورزی.....
۵۷	صنعت و ساخت و ساز.....
۶۹	انسان جدید.....
۷۳	تعلیم و تربیت انقلابی.....
۸۲	جامعه جدید.....
۱۰۷	میهن دوستی.....
۱۰۷	جهان گرایی.....

- ۱۰۸.....دشمن ستیزی و فرهنگ قهرمانی
- ۱۲۸.....صلح طلبی
- ۱۲۹.....فناوری و پیشرفت علمی
- ۱۳۷.....دستاوردهای فضایی
- ۱۴۸.....سلامت عمومی

مقدمه

چیزی که نقاشی در اتحاد شوروی را از نقاشی غربی متفاوت می کند، نقش پررنگ ایدئولوژی و آموزه های برگرفته از سیاست های تعیین شده توسط دولت به منظور آفرینش هنری بود. مسیر فعالیت هنرمندان در این کشور، تحت تأثیر امواج قدرتمند انقلاب کمونیستی در ۱۹۱۷ تغییر کرد و به ویژه از دهه ۱۹۳۰ با حاکم شدن شیوه ای رسمی یعنی واقع گرایی سوسیالیستی^۱، ماهیتی سیاسی - اجتماعی گرفت. حضور مشهود ایدئولوژی و نقش اساسی پیام و هدایت کنندگی از سوی حاکمان در نقاشی باعث شد شمار فراوانی از آثار هنری در این کشور، همسو با روشی رسمی خلق شوند که سیمای رایج هنر اتحاد شوروی را به مدت نیم قرن تشکیل داد. رویکرد اجتماعی و سوسیالیستی در هنر، وجه تمایز نقاشی در دو دوره تزاری و کمونیستی بود. بنابراین با توجه به ویژگی جدید نقاشی در اتحاد شوروی، اگرچه می توان همچنان موضوعاتی از قبیل صحنه های تاریخی، منظره طبیعی، طبیعت بی جان و حتی مذهبی را هرچند به میزان کمتر مشاهده کرد، اما چیزی که نقاشی را در این دوران برجسته می کند، نقش فعالانه آن در ترویج و تشریح ایدئولوژی کمونیستی بود.

اگرچه این کتاب درباره هنر است، اما جای تعجب ندارد که هنرهای تجسمی نیز همانند دنیای بزرگ ادبیات در شوروی بیش از هر چیزی معطوف به سیاست یا به عبارت دیگر، محکوم به سروکار داشتن با سیاست بود. ماهیت ایدئولوژیک نظام حاکم به شدت و با قاطعیت ایجاب می کرد، آگاهی سیاسی کمونیستی، جزئی از نیرو محرکه خلاقیت هنری باشد.

در مجموع، هنر نقاشی در اتحاد شوروی را می توان به چهار جریان بزرگ تقسیم کرد: آوانگارد^۱، واقع گرایی سوسیالیستی، سبک سخت^۲ و هنر ناهمسو^۳. نقاشی در این دوران ابتدا شاهد رواج گونه های مختلف هنر آوانگارد میان هنرمندان بود که پس از دو دهه، در اوایل دهه ۱۹۳۰، با تثبیت رژیم جدید و سازماندهی فضای هنری و یکپارچه سازی رویه ها و اعلام قواعد رسمی آفرینش هنری، در قالب واقع گرایی سوسیالیستی به حیات خود ادامه داد. نقاشی به عنوان یکی از مهم ترین فرم های هنری، ضمن این که به یکی از ابزارهای متعدد تبلیغات سیاسی رژیم ایدئولوژیک تبدیل شد، از حیث موضوع و محتوا به شدت تحت تأثیر جریان رسمی تأیید کننده محصولات هنری قرار گرفت.

اما صرف نظر از سه مسأله پربحث ماهیت ایدئولوژیک نگرش متولیان رژیم شوروی به هنر، سرنوشت هنرمندان به ویژه در دهه ۱۹۳۰ و همچنین محدود شدن دامنه فعالیت و سبک های هنری در داخل، می توان در میان نقاشی های اساتید هنرمند اتحاد شوروی، شاهد ظهور آثار برجسته و شاخصی بود که در مقایسه با آثار هنرمندان قرن های گذشته، به ویژه نقاشان آوانگارد دو دهه ابتدایی قرن ۲۰، ماهیت منحصر به فردی داشتند. این آثار از حیث موضوع، هدف، پیام و مخاطب، از محصولات هنری گذشته متمایز بودند. هنر نقاشی در شوروی از نزدیکی اواسط دهه ۱۹۳۰ زبان مختص خود را پیدا کرد و بر اساس مبانی ایدئولوژی کمونیسم و با هدف برقراری رابطه با توده ها، در مسیر جدیدی گام برداشت.

این روند بیشتر در زمان حکومت ژوزف استالین^۴ حاکم بود. اما پس از مرگ او، به تدریج از سختگیری ها کاسته شد و هنر نقاشی، علاوه بر جریان اصلی واقع گرایی سوسیالیستی، از اواسط دهه ۱۹۵۰ و به ویژه در دهه های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ شاهد ظهور دو جریان دیگر شامل سبک سخت و هنر ناهمسو شد. سبک سخت تا حدی قابل تحمل بود، اما با هنر ناهمسو یا غیر رسمی که به طور زیرزمینی در جریان بود برخورد جدی می شد.

-
1. Avant-Grade
 2. Severe Style
 3. Non-Conformist
 4. Joseph Stalin

نویسنده، در ابتدا، گزارشی به نسبت مختصر از سیر آفرینش هنری در نقاشی اوایل قرن ۲۰ ارائه می دهد و با گذر از سبک های مختلف هنر آوانگارد در دو دهه اول حیات شوروی، به شیوه هنری واقع گرایی سوسیالیستی می پردازد. به منظور درک بهتر این شیوه، مهم ترین مضامین و موضوعات مورد توجه قرار می گیرند و شماری از هنرمندان در این رابطه معرفی و آثار خلق شده ایشان بررسی می شوند. در این کتاب، در کنار اشارات مکرر به آثار هنری و تصاویر متعدد از نقاشی های مختلف متعلق به هنرمندان شاخص واقع گرایی سوسیالیستی، درباره حیات اجتماعی هنر به طور مختصر بحث می شود.

دنیای بزرگ و به نسبت ناشناخته هنرهای تجسمی در اتحاد شوروی به ویژه نقاشی آن برای مخاطبان ایرانی، مطالعه چنین کتابی را به تجربه ای جالب بدل می کند. هدف از نگارش این اثر، سیر در انواع آفرینشات هنری تجسمی در قالب نقاشی های واقع گرایانه سوسیالیستی است. به علاوه، دو کتاب دیگر نیز از همین نویسنده، سبک سخت و هنر ناهمسو در نقاشی اتحاد شوروی را در دهه های بعدی به ترتیب بررسی خواهند کرد.

نویسنده، پیش تر، در اولین تجربه پرداخت خود به هنر شوروی در کتابی تحت عنوان «هنر و القاء ایدئولوژی: واکاوی تبلیغات سیاسی در آثار هنری شوروی» (۱۳۹۴، دنیای اقتصاد) در آفرینشات هنری این کشور سیری کلی کرد، اما به علت گستردگی شمول موضوعات مورد توجه در آن کتاب، فرصت کافی به منظور پرداختی جامع به هنر نقاشی فراهم نشد. بنابراین در این کتاب نسبت به هنر نقاشی در شوروی ادای دین می کند. نویسنده با ارائه گزارشی از ابعاد و جوانب گوناگون هنر نقاشی در این کشور، تلاش می کند تصویر واضحی از رخدادهای مربوطه را در اختیار خواننده قرار دهد. در پایان، امیدوار آن می رود که اثر حاضر، در کنار دو کتاب متعاقب آن، منبعی مفید به منظور آشنایی مخاطبان، به ویژه اساتید و دانشجویان، پژوهشگران و همچنین عموم علاقه مندان، با جوانب گوناگون نقاشی در اتحاد شوروی باشد.

جریانات نقاشی تا دهه ۱۹۳۰

روسیه در قرن ۲۰ سه نظام سیاسی را تجربه کرد و مانند هر کشور دیگری، در این قرن دستخوش تحولات زیادی شد. هنر نیز به عنوان یکی از مهم ترین عرصه های حیات اجتماعی در این کشور، به ویژه هنرهای تجسمی، به طور مشابهی شاهد اوج گیری امواج متعدد تغییر بود. در این قرن، به طور خاص در چند دهه آغازین آن، سبک ها و شیوه های متعددی در صحنه هنر نقاشی روسیه پدیدار شد. سبک ها و جنبش های تأثیرگذار در این چند دهه، با جریان وسیع آوانگارد آغاز شدند و چندین شیوه فرعی را نیز شامل شدند.

آوانگارد روسی

هنر آوانگارد روسی به صورت موج بزرگ و تأثیرگذاری در اواخر دوره روسیه تزاری و اوایل اتحاد شوروی ظاهر شد. این رویکرد هنری در میان هنرمندان روسی از دهه ۱۸۹۰ تا دهه ۱۹۳۰ متداول بود و سبک هایی از جمله ریونیسم^۱، سوپرماتیسم^۲، ساخت گرایی^۳، فوتوریسم روسی^۴، فوتوریسم کوبیستی^۵ و بدوی گرایی جدید^۶ را شامل می شد. تجربه آوانگارد در نقاشی روسی، با هیجان سیاسی همراه بود و در سال های منتهی به انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ و پس از آن، هنگامی که اشکال مختلف آوانگارد رواج داشت، هنرمندان شاخص آن، به سنت هنری روسیه شکلی جدید دادند. ناتالیا گانچارووا نقاش آوانگارد در ۱۹۱۲ ضمن اشاره به محوریت این شیوه در هنر روسیه اظهار کرد: «هنر معاصر روسی به

-
1. Rayonism
 2. Suprematism
 3. Constructivism
 4. Russian Futurism
 5. Cubo-Futurism
 6. Neo-primitivism

اوجی رسیده که در زمان حاضر، نقش مهمی در دنیای هنر ایفاء می‌کند. ایده‌های غربی معاصر برای ما کاربردی نخواهند داشت».

بخش مهمی از آوانگارد روسی شامل هنرمندان ساخت‌گرا یا کانستراکتیویست می‌شد که طیفی از نقاشان، پیکرتراشان و عکاسان را تشکیل می‌دادند که همسو با جریان انقلاب ۱۹۱۷ به دنبال هنری معطوف به اهداف اجتماعی رفتند. این شیوه هنری به طور خاص در معماری، با عاریه گرفتن از فرم‌های متمرکز در کوبیسم و فوتوریسم، ویژگی‌های متمایز و منحصر به فردی را به نمایش گذاشت. ولادیمیر تاتلین^۱، آleksandr رودچنکو [رودچینکا]^۲، واروارا استپانوا^۳ [استپانوا] و گوستاو کلیمت^۴ از چهره‌های شاخص این سبک بودند.

گروه سرباز خشت

اولین موج جریان آوانگارد روسی، توسط گروه سرباز خشت^۵ و از ۱۹۰۹ در مسکو^۶ آغاز شد که با تأثیرپذیری از سبک‌های روز اروپایی به ویژه پسا امپرسیونیسم^۷ و کوبیسم^۸ در فرانسه به عنوان کانون تحولات هنری اروپا، شیوه آفرینش هنری رنگارنگی ابداع کردند. هنرمندان این گروه از قبیل کازیمیر مالویچ^۹، پیوتر کانچالوفسکی^{۱۰}، روبرت فالک^{۱۱}، میخائیل لاریونوف [لاریونوف]^{۱۲} و ناتالیا گانچارووا^{۱۳} فعالیت هنری خود را به سمت و سوی بردند که گسستی آشکار از سبک اساتید بزرگ روسی از قبیل ایلیا رپین^{۱۴}، ایوان شیشکین^{۱۵} و ایزاک لویتان [ایساک لویتان]^{۱۶} بود.

-
1. Vladimir Tatlin
 2. Aleksandr Rodchenko
 3. Varvara Stepanova
 4. Gustav Klimt
 5. Knave of Diamonds
 6. Moscow
 7. Post-Impressionism
 8. Cubism
 9. Kazimir Malevich
 10. Pyotr Konchalovsky
 11. Robert Falk
 12. Mikhail Larionov
 13. Natalia Goncharova
 14. Ilya Repin
 15. Ivan Shishkin
 16. Isaac Levitan

کمونیسم و آوانگارد در روسیه

نقطه اوج هنر آوانگارد، در فاصله ۱۹۳۲ - ۱۹۱۷ بود و پس از ۱۹۳۲ به دلیل حاکمیت سبک واقع‌گرای سوسیالیستی، از مرکز عرصه هنر خارج و تضعیف شد. هنر آوانگارد به رهبری گانچارووا، رودچنکو و مالویچ در دو دهه اول قرن ۲۰ غالب بود. در ابتدا، سیاست انقلابی شوروی این هنر غیر سنتی رادیکال را مکمل خود در نظر می‌گرفت. حکومت کمونیست که به تازگی قدرت را به دست گرفته بود تا مدتی آوانگارد را تحمل کرد و در مواردی آن را تشویق نمود. نائوم گابو^۱ هنرمند روس که در ۱۹۲۲ به آلمان مهاجرت کرد، گفت: «در ابتدا همه ما برای حکومت کار می‌کردیم». این امر تا حدی ناشی از کم‌توجهی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی به مسائل فرهنگی در زمان جنگ داخلی^۲ (۱۹۲۲ - ۱۹۱۷) با نیروهای امپراتوری خواه (طرفداران نظام تزاری) بود.

پس از پایان جنگ داخلی و تشکیل رسمی دولت شوروی در ۱۹۲۲ و با قدرت‌گیری استالین در ارکان حکومتی، آزادی بیان در هنر کاهش یافت و با به قدرت رسیدن وی پس از مرگ ولادیمیر لنین^۳ در ۱۹۲۴، تغییر جدی تری در مسیر هنرهای تجسمی شوروی رخ داد. رهبری کمونیسم هرگز با این سبک راحت نبود و شیوه‌ای می‌خواست که به عنوان ابزار تبلیغاتی مورد استفاده حزب قرار بگیرد و مردم عادی قادر به درک آن باشند. آوانگارد روسی در دهه ۱۹۳۰ با اتهاماتی نظیر فرمالیستی، خشک و بی‌روح بودن و ترویج فرهنگ ماشینی، به حاشیه رانده شد و واقع‌گرای سوسیالیستی از هنری که در دهه ۱۹۲۰ با فشار غیر رسمی حاکم بود، از اوایل دهه ۱۹۳۰ به مدت نیم قرن به سیاست دولتی تبدیل شد.

استالین با تقبیح هنر آوانگارد به عنوان هنری نخبه‌گرا و دور از دسترس، باعث شد بسیاری از هنرمندان آوانگارد به اروپا فرار کنند. آن‌ها در صورت ماندن در شوروی با خطر انزواء، تبعید، زندان یا حتی اعدام مواجه می‌شدند. مدارس هنر که در آن‌ها نظریه هنر آوانگارد تدریس می‌شد به اجبار تعطیل شدند.

1. Naum Gabo
2. Civil War
3. Vladimir Lenin

انجمن هنرمندان روسیه انقلابی

یکی از مهم‌ترین انجمن‌های هنری، انجمن هنرمندان روسیه انقلابی (انجمن هنرمندان انقلاب) ^۱ بود که در ۱۹۲۲ تأسیس شد. این گروه در مسکو و لنینگراد^۲ فعالیت داشت و به نوعی جان‌نشین جامعه نمایشگاهی‌های هنر سیار^۳ شد که از ۱۸۷۰ فعالیت می‌کرد و بر نقاشی واقع‌گرایانه و ترسیم زندگی و مناظر طبیعی در واپسین دهه‌های حیات روسیه تزاری تمرکز داشت. اولین رئیس این گروه پاول رادیموف^۴ بود و هنرمندانی از قبیل سرگی مالیوتین^۵، آبرام آرخیپوف [آرخپاف]^۶ و ایزاک برودسکی^۷ نیز به آن پیوستند.

انجمن هنرمندان روسیه انقلابی، زندگی روزمره کارگران روسیه پسا انقلابی را به تصویر می‌کشید و از حیات ارتش سرخ^۸، کارگران شهری، دهقانان روستایی فعالان انقلابی و قهرمانان کارگری الهام می‌گرفت. پس از صدور فرمان «درباره بازسازی سازمان ادبی و هنری»^۹ در ۱۹۳۲، واقع‌گرایی سوسیالیستی به سنگ بنای فرهنگ استالینی تبدیل و این گروه منحل شد.

جامعه نقاشان سه پایه

جامعه نقاشان سه پایه^{۱۰} در ۱۹۲۵ در مسکو تأسیس شد و یوری پیمنوف^{۱۱} و آکساندر دینکا [دیینکا]^{۱۲} در آن حضور داشتند. در آن زمان در جامعه روسیه بحث‌های داغی درباره هدف و ارزش هنر در جریان بود و تأسیس این گروه واکنشی به جاری بودن این مباحث بود. این گروه، در عصری که سوسیالیسم در حال ایجاد شدن بود، فعالیت خود

1. The Association of Artists of Revolutionary Russia (AKhRR)

2. Leningrad: نام شهر سن پترزبورگ در دوران شوروی

3. The Society for Itinerant Art Exhibitions

4. Pavel Radimov

5. Sergey Malyutin

6. Abram Arkhipov

7. Issak Brodsky

8. Red Army

9. On the Reconstruction of Literary and Art Organization

10. Society of Easel-Painters

11. Yury Pimenov

12. Aleksandr Deyneka

را جزئی از این روند و بخشی از انقلاب فرهنگی و معطوف به طراحی زندگی جدید و فرهنگ سوسیالیستی نو می دانست.

این جامعه به نقاشی کامل اعتقاد داشت و نسبت به نقاشی هایی که طرح کلی^۱ داشتند، فاقد جزئیات بودند و نیمه تمام به نظر می رسیدند، اظهار مخالف می کرد. هنرمندان آن از سزان گرایی ساختگی^۲ (تجزیه چارچوب تصویر به سطوح رنگی و از بین بردن فرم ها، خطوط و رنگ هماهنگ) انتقاد می کردند. آن ها با غیر عینی گرایی^۳ مخالف بودند زیرا شکلی از انتزاع ناب بود که با هنر سوپرماتیستی کازیمیر مالویچ رابطه داشت و به باور ایشان مشکلاتی نظیر مسئولیت ناپذیری هنری، ابهام و سیار بودن را به نمایش می گذاشت. جامعه نقاشان سه پایه با هنر ساخت گرایانه مخالفت داشت و بر خلاف ساخت گرایان که معتقد بودند هنر به منظور شکوفا کردن ظرفیت انقلابی خود باید با صنایع کاربردی نظیر مهندسی و معماری ترکیب شود، به شیوه سنتی تر آفرینش هنری رو آورد و در این میان، برخی اصول فلسفی واقع گرایی سوسیالیستی را پایه گذاری کرد.

این جامعه در ۱۹۲۸ در نتیجه اختلافات داخلی دچار انشعاب شد و شماری از هنرمندان آن گرد پیمنوف و دینکا جمع شدند تا این که سرانجام در ۱۹۳۲ منحل شد.

اتحادیه هنرمندان اتحاد شوروی

در ۱۹۳۲ با انحلال تمام گروه های هنری موجود، اتحادیه هنرمندان اتحاد شوروی^۴ تأسیس شد. تا پیش از این، گروه های مستقل مختلفی وجود داشتند و در شوروی فعالیت می کردند. اگرچه سیاست رسمی حاکم درباره آفرینش هنری اجبار نمی شد، اما آثاری که از این چارچوب عدول می کردند با خطر تعقیب قضایی روبرو می شدند. هنگامی که کمیته مرکزی حزب کمونیست در ۱۹۳۲ اعلام کرد تمام گروه های هنری و ادبی شوروی منحل و اتحادیه های دولتی مختلف جایگزین آن ها خواهند شد، در زمینه هنر، اتحادیه

1. sketchy

2. pseudo-Cezannism

3. Non-objectivism

4. The Artists' Union of the USSR

هنرمندان اتحاد شوروی و در زمینه ادبیات، کنگره نویسندگان شوروی^۱ (۱۹۳۴) تأسیس شد.

در این زمان بود که استالین فعالانه با پیشگامان آوانگارد در سه دهه گذشته مخالفت کرد و نقاشانی نظیر مالویچ که در روسیه ماندند، برچسب بورژوا^۲ خوردند و به طور فزاینده‌ای منزوی شدند؛ آثار ایشان از موزه‌ها جمع شد و تبعید یا گوشه‌نشین شدند. اجرای وحشتناک تصفیه‌های خونبار عناصر سیاسی، نظامی، فرهنگی و هنری توسط رژیم استالین آخرین بقایای منتقدان واقع‌گرایی سوسیالیستی را خاموش کرد. چندین دهه بعد، با فروپاشی شوروی، این اتحادیه نیز در ژانویه ۱۹۹۲ منحل شد.

1. Congress of Soviet Writers
2. bourgeois

وی با به تصویر کشیدن رهبران انقلاب و اتحاد شوروی در موقعیت های مختلف، خود را به عنوان یکی از مهم ترین پرتره کش های سیاسی در نقاشی شوروی مطرح کرد. پرتره های متعدد او از لنین در موقعیت های مختلف، شماری از مشهورترین تصاویر نقاشی روسی در این عصر را تشکیل می دهند؛ سخنرانی ها و همایش هایی که با شمار فراوانی از مخاطبان و بینندگان و شنوندگان سراسر شیفته همراه است و لنین همچون قهرمانی بی بدیل، در حال سخنرانی و هدایت توده های مشتاق، در کانون توجه قرار دارد. همچنین بخش قابل توجهی از آثار پرتره این هنرمند مشهور شوروی به استالین دومین رهبر حزب کمونیست تعلق دارد. تصاویر وی از استالین، سنین مختلف این رهبر را شامل می شود و در موقعیت ها و اماکن مختلف به نمایش درمی آید؛ از سخنرانی گرفته تا هدایت و رهبری فرماندهان نظامی.

ایزاک برودسکی، لنین با مانیفست^۱، ۱۹۱۹، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۳۵ × ۹۰ س.م.، موزه دولتی تاریخ^۲، مسکو

1. Lenin with a Manifesto
2. State Historical Museum

واقع‌گرایی سوسیالیستی: سبک رسمی ■ ۱۹

یکی از معروف‌ترین نقاشی‌های پرتره ایزاک بروودسکی از لنین، در ۱۹۳۰ خلق شد. لنین در *اسمولنی* در ۱۹۱۷^۱ از شاخص‌ترین آثار واقع‌گرایی سوسیالیستی، رهبر اتحاد شوروی را در مؤسسه اسمولنی^۲ به نمایش می‌گذارد که مقر مرکزی حکومت انقلابی در ماه‌های اولیه پس از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ بود. این نقاشی، به جای اشاره به واقعیات پیچیده معاصر خود، ایام به نسبت آرامی را نشان می‌دهد که حس اشتیاق خوش‌بینانه‌ای داشت. تمام جزئیات موجود در این صحنه در تضاد با وفور جزئیات در آثار دوران تزاری است: از ملحفه‌های قرار داده شده بر روی مبلمان این دفتر موقتی تا جامه ساده لنین و سیمای آرام‌ناآرامی ساز او. این پرتره در ارتفاع ۱۹۰ سانتی‌متر، رهبر انقلاب را در ابعادی نزدیک به اندازه طبیعی به تصویر می‌کشد و با دقتی که در بیان جزئیات از جمله چوب صیقلی مبلمان، بافت پارچه‌ها و کف چوبی براق دارد، استعداد تکنیکی هنرمند را نشان می‌دهد.

ایزاک بروودسکی، *لنین در اسمولنی* در ۱۹۱۷، ۱۹۳۰، رنگ روغن بر روی بوم، ۲۸۷ × ۱۹۰ س.م.، گالری دولتی
ترتیاکوف، مسکو

1. Lenin in Smolny in 1917
2. Smolny Institute

بالا: ایزاک برودسکی، سخنرانی لنین برای واحدهای ارتش سرخ پیش از اعزام به جبهه غربی در ۵ مه ۱۹۲۰، ۱۹۳۳،
 رنگ روغن بر روی بوم، ۴۲۰ × ۲۸۰ س.م.، موزه مرکزی لنین، مسکو
 پایین: ایزاک برودسکی، سخنرانی لنین در گردهمایی کارگران نیروگاه پوتیلوف در مه ۱۹۱۷، ۱۹۲۹،
 رنگ روغن بر روی بوم، ۵۵۵ × ۲۸۰ س.م.، موزه دولتی تاریخ، مسکو

-
1. Lenin's Speech before the Red Army Units, Sent to the Western Front on May 5, 1920
 2. The Central Lenin Museum
 3. Lenin's Speech at a Rally of Workers of the Putilov Plant at May 1917

بالا: ایزاک برودسکی، سخنرانی لنین در دومین کنگره جهانی کمیترن، ۱۹۲۹، رنگ روغن بر روی بوم، ۵۳۲ × ۳۲۰ س.م.، موزه دولتی تاریخ، مسکو

پایین: بوریس ایاردانسکی، تمام قدرت برای شوراهای!، ۱۹۶۷، رنگ روغن بر روی بوم، ۴۵۰ × ۲۰۲ س.م.، مجموعه شخصی؟
صفحه بعد: الکساندر گراسیموف، لنین پشت تریبون، ۱۹۳۰، رنگ روغن بر روی بوم، ۲۱۰ × ۲۸۰ س.م.، موزه دولتی تاریخ، مسکو

-
1. Lenin's Speech on the 2nd World Congress of the Comintern
 2. Boris Iyordansky
 3. All power to the Soviets!
 4. Lenin on the podium

انگلس کوزلوف [انگلیس کازلوف]، درباره زندگی، درباره زمین^۱، ۱۹۸۲، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۹۰ × ۱۶۰ س.م.،
مجموعه شخصی؟

آکساندر گراسیموف از نقاشان شهیر اتحاد شوروی و رئیس اتحادیه هنرمندان اتحاد شوروی و رئیس آکادمی هنر شوروی^۳ در ۱۹۳۸ اثر مشهوری تحت عنوان *استالین و ووروشیلوف [واراشیلوف]* در کرملین^۴ خلق کرد. این دو چهره مهم سیاسی و نظامی شوروی در محلی از کرملین در حال قدم زدن هستند و در پس زمینه، نمایی از مسکو و

-
1. Engels Kozlov
 2. About life, about the Earth
 3. Soviet Academy of Arts
 4. Stalin and Voroshilov in the Kremlin

۲۴ ■ نقاشی در اتحاد شوروی: واقع گرایی سوسیالیستی

ساختمان های آن مشاهده می شود. ووروشیلوف یکی از پنج مارشال شوروی که بالاترین درجه نظامی این کشور بود، از دوستان و معتمدین استالین محسوب می شد. ژست مشابه این دو چهره شاخص سیاسی و نظامی شوروی که غرق در گفتگو هستند و قدم می زنند در برابر پس زمینه ای از کارخانه ها و شهر مسکو و انبوه مردم مشاهده می شود.

آکساندر گراسیموف، استالین و ووروشیلوف [واراشیلوف] در کرملین، ۱۹۳۸، رنگ روغن بر روی بوم، ۳۸۶ × ۲۹۶ س.م.،
گالری دولتی ترتیاکوف، مسکو

واقع گرای سوسیالیستی: سبک رسمی ■ ۲۵

این تصویر مملو از نمادگرایی و مضمون آن حاکی از امید است: ابرهای آسمان بارانی کنار می روند و آسمان صاف و بهاری را به نمایش خواهند گذاشت. جامه تیره این دو چهره با فضای صنعتی و معماری مسکو همخوانی دارد و رنگ های قرمز اونیفرم ووروشیلوف با ستاره سرخ روی برج کرملین و پرچم های سرخ در پس زمینه همنا است. می توان در این تصویر به درستی شاهد کیش شخصیت در حال ظهور استالین بود که از ارکان واقع گرایی سوسیالیستی به ویژه در این دوره به شمار می رفت. در این نقاشی، استالین به صورت رهبری شجاع و مصمم به نمایش درمی آید که الهام بخش است و به عنوان پدر محبوب توده ها و فرزندان شوروی، چهره ای مملو از حس اطمینان دارد.

ایزاک برودسکی، پرتره ژوزف استالین^۱، ۱۹۲۸، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۰۳ × ۱۳۱ س.م.، موزه آکادمی هنر روسیه^۲، سن پترزبورگ

صفحه بعد: ایزاک برودسکی، پرتره ژ. و. استالین^۳، ۱۹۳۳، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۰۳ × ۱۳۱ س.م.، موزه و مرکز نمایشگاهی دولتی راسیزو^۴، مسکو

1. Portrait of Joseph Stalin
2. Museum of the Russian Academy of Arts
3. Portrait of J. V. Stalin
4. State Museum and Exhibition Center ROSIZO

بالا: فئودور شوپرين^۱،
صبح سرزمين مادري ما^۲،
۱۹۴۸، رنگ روغن
بر روی بوم، ۲۳۲ × ۱۶۷
س.م.، گالري دولتي
ترياکوف، مسکو

پايين: آلكساندر
گراسيموف، سوگند^۳،
دهه ۱۹۴۰، مداد و آبرنگ
بر روی كاغذ چسبيده به
بوم، ۱۶۱ × ۱۲۳ س.م.،
مجموعه شخصي؟

1. Fyodor Shuprin
2. Morning of Our Motherland
3. Oath

انسان جديد

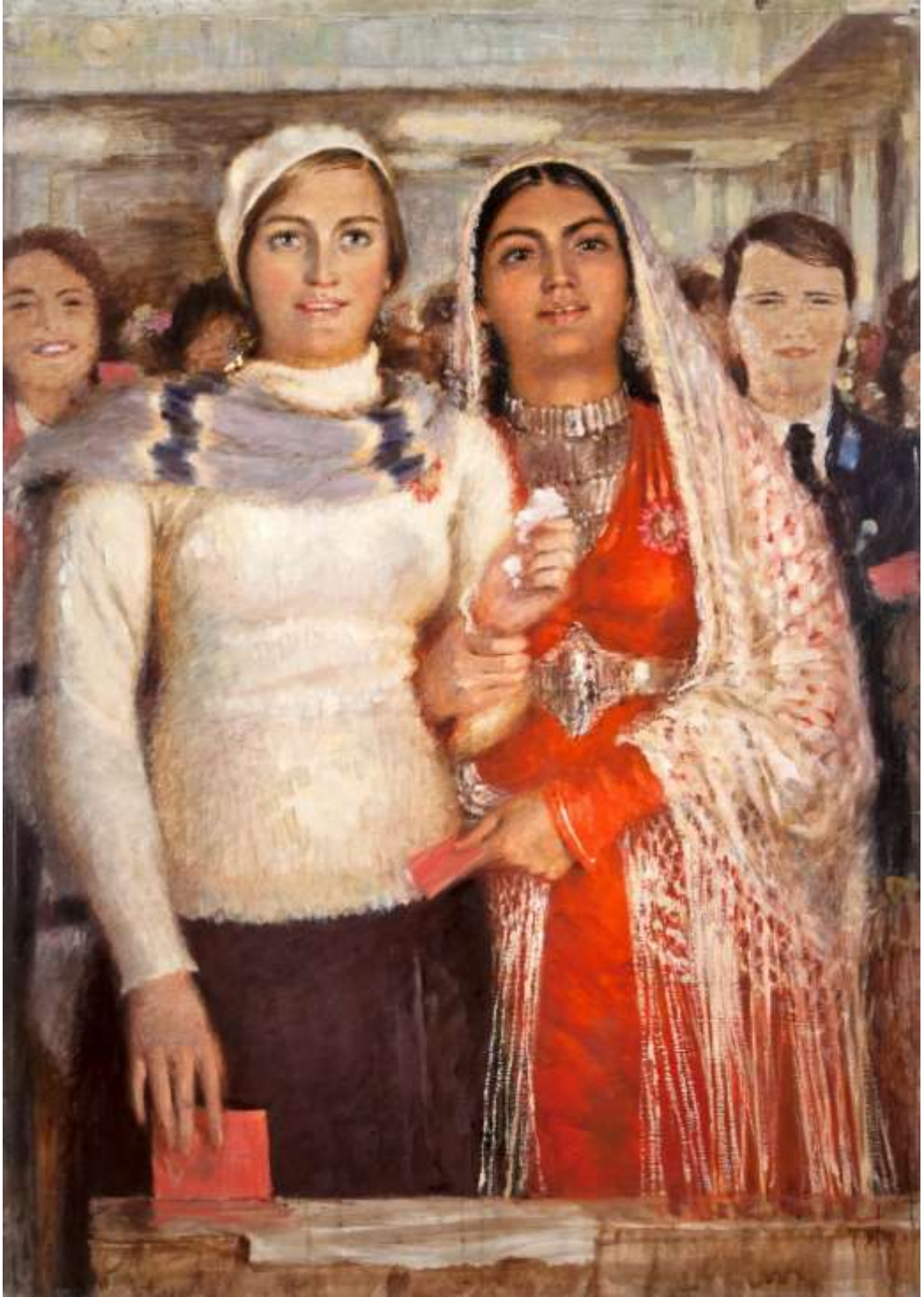
اتحاد شوروی به دنبال تربیت انسانی جديد متناسب با اقتضائات ایدئولوژیک خود بود. پس مفهومی تحت عنوان انسان جديد^۱ (انسان شوروی یا مرد / زن جديد یا مرد / زن شوروی)، در ادبیات سیاسی و گفتمان اجتماعی این کشور مورد استفاده قرار گرفت. چنان که انتظار می رفت، انسان جديد به موضوع نقاشی و سایر فرم های هنری تبدیل شد. انسان جديد که فردی مجاب شده و همراه و معاضد نظام کمونیستی بود، بدنه جامعه را تشکیل می داد که با توجه به آرمان ها و باورهای کمونیستی، آبادانی کشور و ساخت و ساز را دنبال می کرد. وی با نظم و تعهد به میهن و نظام سیاسی، عاری از فردیت، ضمن فدا کردن جان خود برای کشور، بر غرائز خود کنترل داشت.

اولگا یانوفسکایا، نمایندگان اعزامی زن ششمین کنگره [حزب کمونیست]، ۲، ۱۹۳۲، رنگ روغن بر روی بوم،

۱۴۹ × ۱۰۱ س.م، موزه دولتی روسیه، سن پترزبورگ

1. New Man (New Soviet Man)
2. Olga Yanovskaya
3. Female Delegates of the Sixth Congress

آلكساندر ساموخوالوف، نمايندگان اعزامی زن، ۱۹۳۹، رنگ روغن بر روی بوم، ۹۸ × ۱۳۹ س.م.، موزه دولتی روسیه، سن پترزبورگ

1. Female Delegates

واقع گرایی سوسیالیستی: سبک رسمی ■ ۷۱

از سوی دیگر، در کنار مرد جدید، مفهوم زن جدید نیز وجود داشت که چهره آرمانی زن قهرمان و موفق را ترسیم می کرد. زنانی که برای آبادانی کشور، دوشادوش مردان کار می کردند و در کنار آن، با فرزندآوری هرچه بیشتر، نسل انسان جدید شوروی را افزایش می دادند. زنان در جوامع محلی و به ویژه در اقوام ساکن مناطق پیرامونی و دور از مرکز، به طور خاص در آسیای میانه و قفقاز، به موضوعات جذابی برای نشان دادن موفقیت برنامه های آموزشی و نوگرایی شوروی در تربیت زنان پیشگام تبدیل شدند.

آلکساندر دینکا، در ملاقات زنان^۱، ۱۹۳۷، رنگ روغن بر روی بوم، ۲۶۵ × ۱۷۰ س.م.، گالری تصویر منطقه ای چلیابینسک^۲، روسیه

1. At the Women's Meeting
2. Chelyabinsk Regional Picture Gallery

سیاست های رژیم کمونیست مسکو در توسعه و ترفیع جایگاه و حقوق زن در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حائز اهمیت است. دو تأثیر بسیار مهم رژیم جدید بر جامعه سنتی این کشور، ابتدا توسعه آموزش و پرورش و ارتقای سواد عمومی و سپس توجه به جایگاه و حقوق زن در عرصه فردی و اجتماعی بود. مشارکت فراوان و گسترده زنان در انقلاب، به عهده گرفتن نقش های مهم در فعالیت ها و مجامع سیاسی، حضور در اماکن علمی و پرداختن به کارهای تحقیقاتی، فعالیت پایاپای با مردان در ارتش، کار در کارخانه، حضور گسترده در بخش کشاورزی و ده ها فعالیت دیگر باعث شد زن در اتحاد شوروی به عنصری بسیار فعال در تحول سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشور تبدیل شود.

آخمد کیتایف^۱، روز فارغ التحصیلی؛ وارد زندگی جدیدی می شویم^۲، ۱۹۵۸، رنگ روغن بر روی بوم،
 موزه هنر اسپرینگویل^۳، یوتا^۴، ایالات متحده آمریکا
 ۲۸۷/۹ × ۱۱۷/۷ س.م.

1. Akhmed Kitaev
2. Just Graduated; 'We Are Going into a New Life'
3. Springville Museum of Art
4. Utah

سمیون راتنیتسکی^۱ (۲۰۰۴ - ۱۹۱۵) در اثر خود از کارگران متروی لنینگراد، تصویری از دو زن کشید که در صدد بازتاب روح عصر نوین بود. زمانی که مترو، نسل جدیدی از حمل و نقل و همچنین دستاورد پیشرفته در فناوری تصور می شد، این دو زن را می توان تا حدی، مجسم کننده و نماد نگاه جدید به زندگی و برابری جنسیتی در نظر گرفت. زنان در شریطی به دشواری مردان مشغول کار بودند و در عین حال، تا حدی به دلیل پوشیدن این اونیفرم ها، زنانگی خود را حفظ می کردند.

سمیون راتنیتسکی،
کارگران متروی
لنینگراد؛ نادیژدا آلکسیوا
و فائینا تیاغوشوا،
۱۹۷۲ - ۱۹۷۱، رنگ
روغن بر روی بوم،
۱۰۵/۵ × ۱۱۴/۶ س.م،
مؤسسه هنر واقع گرای
روسیه، مسکو

1. Semyon Rotnitsky
2. Leningrad Metro Workers; Nadezhda Alekseeva and Faina Tyagusheva

تعلیم و تربیت انقلابی

دولت انقلابی با ایجاد سازکار آموزشی ایدئولوژیک و کنترل مستمر فعالیت های آموزشی برای دانش آموزان و دانشجویان، زمینه را به منظور رشد نسل های آینده در فضایی کمونیستی فراهم کرد. تشکیل گروه های مرتبط با کمونیسم و سازماندهی کودکان و نوجوان و دانشجویان جوان در قالب گروه های تشکیلاتی، بستر نفوذ آموزه های حزب در اذهان آینده سازان شوروی را در کنار تزریق مستمر ایدئولوژی در قالب کتاب های درسی و فضای آموزشی، فراهم نمود. این دیدگاه ترویج می شد که وظیفه آموزش و پرورش کودکان بر عهده والدین نیست و حزب و نظام سیاسی متولی تربیت است.

ایوان کولیکوف، پیشگام ها، ۱۹۲۹، رنگ روغن بر روی بوم، موزه تاریخ و هنر مورام، ولادیمیر، روسیه

1. Ivan Kulikov
2. Pioneers
3. Murom Museum of History and Art
4. Vladimir

آموزش و پرورش در آثار نقاشی شوروی مشاهده می‌شد و به دلیل سیاست‌های دولت در اتحاد شوروی که با افزایش نرخ سواد همراه بود، اهمیت یافت. با تأسیس کمیساریای خلق برای آموزش^۱، وظیفه سنگین تعلیم و تربیت مطابق آموزه‌های مکتب کمونیسم در چارچوبی جدید آغاز شد و در ادامه، سه نهاد عمده شامل اکتبری کوچک^۲، سازمان پیشگام جوان اتحاد شوروی^۳ و اتحادیه سراسری کمونیستی جوانان لنینیست (کامسامول)^۴ به منظور استمرار آموزش و تربیت کودکان، نوجوانان و جوانان فعال شدند.

سرگی دونچیف^۵، درود پیشگام^۶،
اواسط دهه ۱۹۲۰، رنگ روغن
بر روی مقوا، ۳۵ × ۵۰ س.م.

1. People's Commissariat for Education
2. Little Octobrist
3. Young Pioneer Organization of the Soviet Union
4. All-Union Leninist Young Communist League (Komsomol)
5. Pioneer Salute
6. Sergey Dunchev

ایوان کولیکوف، روز جهانی جوانان، ۱۹۲۹، رنگ روغن بر روی بوم، موزه تاریخ و هنر مورام، ولادیمیر، روسیه

1. International Youth Day

بالا: نیکولای بلیایف، پیشگام، ۱۹۳۴، رنگ روغن بر روی بوم، ۸۶ × ۹۶ س.م.، گالری تصویر دینکای کورسک،

روسیه

پایین: بوریس ولادیمیرسکی، رز برای استالین، ۱۹۴۹، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۴۱ × ۱۰۰/۵ س.م.، مجموعه

شخصی هوروات، اتریش

-
1. Nikolay Belyaev
 2. Pioneer
 3. Kursk Deineka Picture Gallery
 4. Boris Vladimirski
 5. Roses for Stalin
 6. Horvath-Collection

آلكساندر دينكا، پيشگام، ۱۹۳۴، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۰۰ × ۹۰ س.م.، گالری تصوير دينكاي كورسك، روسيه

صفحه بعد: آلكساندر استوپين، برای درس ها، دهه ۱۹۵۰، رنگ روغن بر روی بوم، ۴۵ × ۶۰ س.م.

-
1. Pioneer
 2. Aleksandr Stupin
 3. For Lessons

سرگی گریگوریف^۱، پذیرش در کامسومول^۲ (دارای چند نسخه)، ۱۹۵۱، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۴۹ × ۱۱۲ س.م.، موزه هنر اوکراینی کیف، اوکراین^۳

آموزش و پرورش و توجه به تعلیم و تربیت نسل های جدید، اقدامی مقابله ای به دو منظور بود: گسترش سوسیالیسم و محدود کردن نفوذ دین. ایدئولوژی رسمی به ویژه در قالب تبلیغات سیاسی خود، با نهاد دین و امور مذهبی مخالفت بسیاری داشت و این مقابله را به یکی از جوانب مهم حیات اجتماعی و فرهنگی شوروی تبدیل کرده بود. نهاد دین و مؤمنان، از جمله دشمنان ایدئولوژیک نظام معرفی می شدند که به عنوان اهریمن مشغول سوء استفاده از خلق ها بودند. ضدیت با دین و زیر سؤال بردن آموزه های مذهبی، امری همسو با آموزه های کمونیستی و لازمه پرورش نسل های انسان جدید برای پیشبرد اهداف سوسیالیسم و کمونیسم در شوروی بود. در حالی که تصاویر متعددی از اماکن و موضوعات مذهبی یا آثاری با درون مایه مذهبی در سراسر قرن های گذشته خلق می شد و

-
1. Sergey Grigoriev
 2. Admission into the Komsomol
 3. Kiev Museum of Ukrainian Art

نقاشان زیادی با الگوگیری از دین و مفاهیم و پدیده های پیرامون آن، آثار هنری برجسته خلق می کردند، دین در شوروی به عنوان یک دشمن طبقاتی معرفی شد و هنر دینی بسیار محدود شد. البته به تصویر کشیدن تحقیرآمیز مفهوم دین و افراد مذهبی، امری شایع در پوسترها و آثار تبلیغاتی سیاسی بود. در عوض، تابلوهایی وجود دارند که صحنه های تعلیم و تربیت، برنامه سوادآموزی گسترده و پرورش کمونیستی توده های مشتاق از تمام اقوام توسط اتحاد شوروی را به نمایش می گذاشتند. پس از مرگ استالین از حساسیت این امر کاسته شد و نقاشی های زیادی با مضامین مذهبی تولید شد، اما این آثار بیشتر جنبه شخصی داشتند و از حمایت رسمی برخوردار نبودند.

داوید وینیتسکی، سازنده جوان، ۱۹۸۲، رنگ روغن بر روی بوم، ۸۰ × ۶۵ س.م، مجموعه شخصی؟

1. David Vinitsky
2. The Young Builder

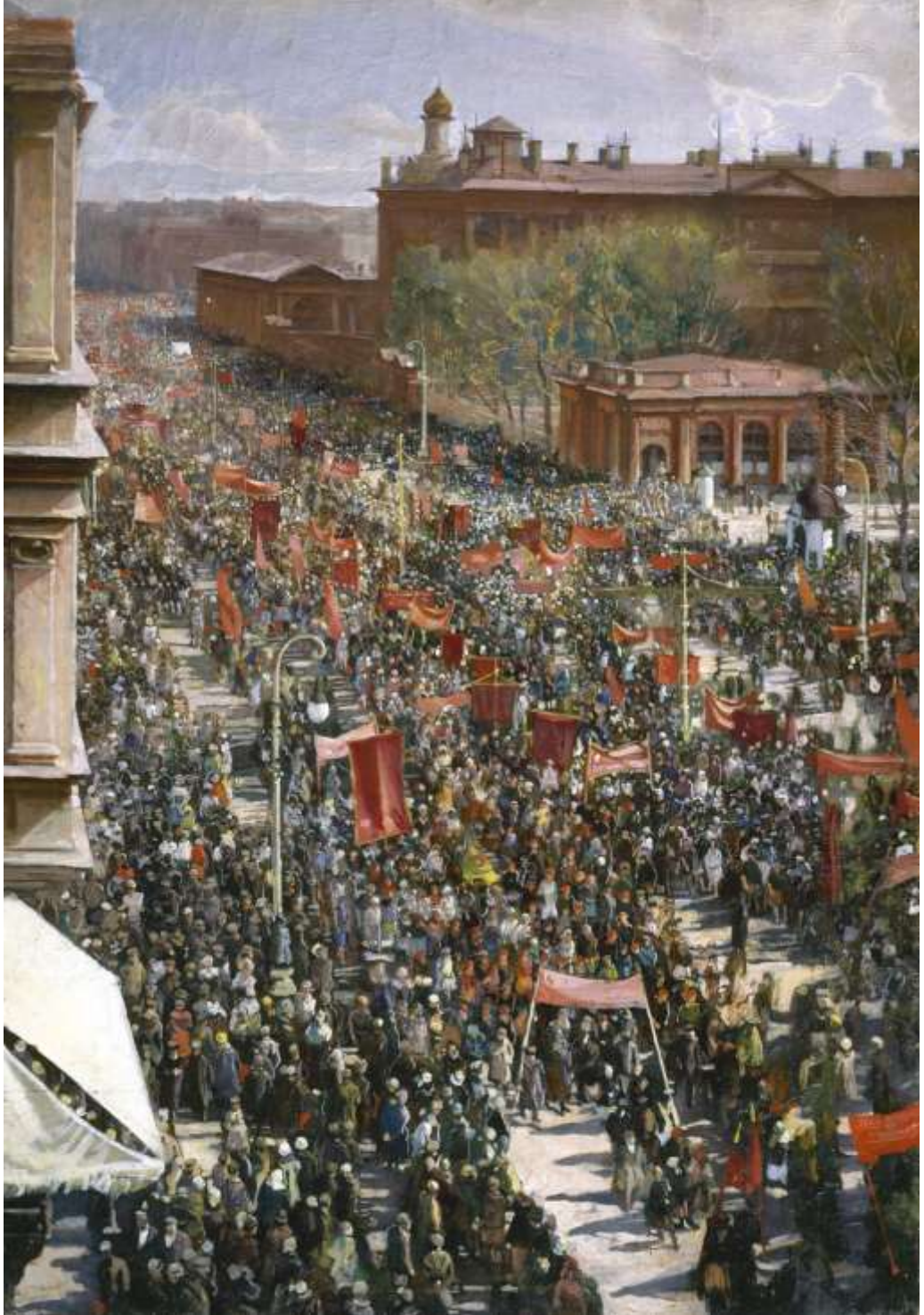
جامعه جدید

مشابه مفهوم انسان جدید، جامعه جدید نیز شکل گرفت که به عنوان جامعه ای بی طبقه، متشکل از همین افراد متعهد به آرمان های سوسیالیستی و کمونیستی بود. شیوه زندگی اشتراکی و نقش رهبری در جامعه، مورد توجه قرار می گرفت و بر مفاهیمی نظیر نظم، تعهد و وفاداری، کار و تلاش و همچنین از خود گذشتگی فردی برای جمع، تأکید می شد. پاسداشت انقلاب ۱۹۱۷ و آرمان های کمونیستی به اشکال مختلف در هنر نقاشی شوروی به نمایش درآمد. از تصاویر بی شمار راهپیمایی ها، تجمعات و گردهمایی های انقلابیون یا نسل های آینده، ادای احترام به آرمان های انقلاب و بزرگداشت رهبران خلق گرفته تا صحنه های تاریخی از سیر تکاملی انقلاب روسیه، همگی با تمرکز بر جنبه انقلابی و روحیه آرمان گرایانه سوسیالیستی و کمونیستی، سعی در خلق تصاویری داشتند که بیننده خود را به تحسین جایگاه رفیع انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ وادار کند. این نقاشی ها را در کنار پرتره های رهبران انقلاب، می توان یکی از رایج ترین مضامین موجود در هنر واقع گرای سوسیالیستی قلمداد کرد.

ایوان کوژونیکوف، روز انتخابات در مزرعه اشتراکی^۱، ۱۹۵۸، رنگ روغن بر روی بوم، ۲۸۷/۹ × ۱۱۷/۷ س.م، موزه هنر اسپرینگویل، یوتا، ایالات متحده آمریکا

1. Ivan Kozhevnikov
2. Election Day on the Collective Farm

ایزاک بروفسکی، تظاهرات اول ماه مه در خیابان ۲۵ اکتبر، ۱۹۳۴، رنگ روغن بر روی بوم، ۲۰۰ × ۲۸۵ س.م، گالری دولتی ترتیاکوف، مسکو

1. 1st May Day Demonstration on October 25 Avenue

آلكساندر دينكا، در حال مطالعه، ۱۹۶۱، رنگ روغن بر روی بوم

ایوان تیخی، افتخار بزرگ؛ اهدای دومین نشان لنین به اوکراین، ۱۹۶۰، رنگ روغن بر روی بوم، ۳۰۰ × ۲۰۰ س.م.، موزه هنر روسی، مینیاپولیس، مینه سوتا، ایالات متحده آمریکا

-
1. Ivan Tikhy
 2. High Honor; Second Order of Lenin Awarded to Ukraine
 3. The Museum of Russian Art
 4. Minneapolis
 5. Minnesota

ایوان تیخی، کانیو، روز یادبود تاراس شویچنکو، ۱۹۵۶، رنگ روغن بر روی بوم، ۳۶۰ × ۱۷۵ س.م.، موزه هنر روسی، مینیاپولیس، مینه سوتا، ایالات متحده آمریکا

فناوری و پیشرفت علمی

در اتحاد شوروی، دستاوردها و پیشرفت‌ها با تمام قوا معرفی و منعکس می‌شد. حجم عظیمی از تبلیغات صرف آشنا کردن عموم مردم با آخرین پیشرفت‌ها و موفقیت‌های علمی و فنی کشور می‌شد. در هنرهای تجسمی، تصاویر مختلف از اماکن و فضاهای مرتبط با علم و فناوری به چشم می‌خورد. این امر در دهه ۱۹۶۰ به ویژه پس از توسعه نسبی کشور در زمینه علوم مختلف و مهم‌تر از همه، دانش فضایی، شکوفا شد و یکی از موضوعات رایج در این دهه، به تصویر کشیدن فعالیت دانشمندان، پزشکان، مهندسان و کارگران در حوزه‌های مختلف علم و فناوری بود.

ایوان استپانوف^۱ (متولد ۱۹۳۴) در مهندسان طراحی^۲، افرادی را نشان می‌دهد که تمام افکار و آرزوهای خود را به آینده معطوف می‌کنند. آن‌ها نحوه زندگی آیندگان را می‌فهمند و بنابراین مهدکودک‌ها، مدارس، مراکز فرهنگی، کارخانجات، نواحی شهری و همچنین ابزارهای مدرن حمل و نقل را طراحی می‌کنند. نقاش، این مهندسان طراح را که محیط پیرامون را برای دیگران بهبود می‌دهند به عنوان قهرمان ترسیم می‌کند.

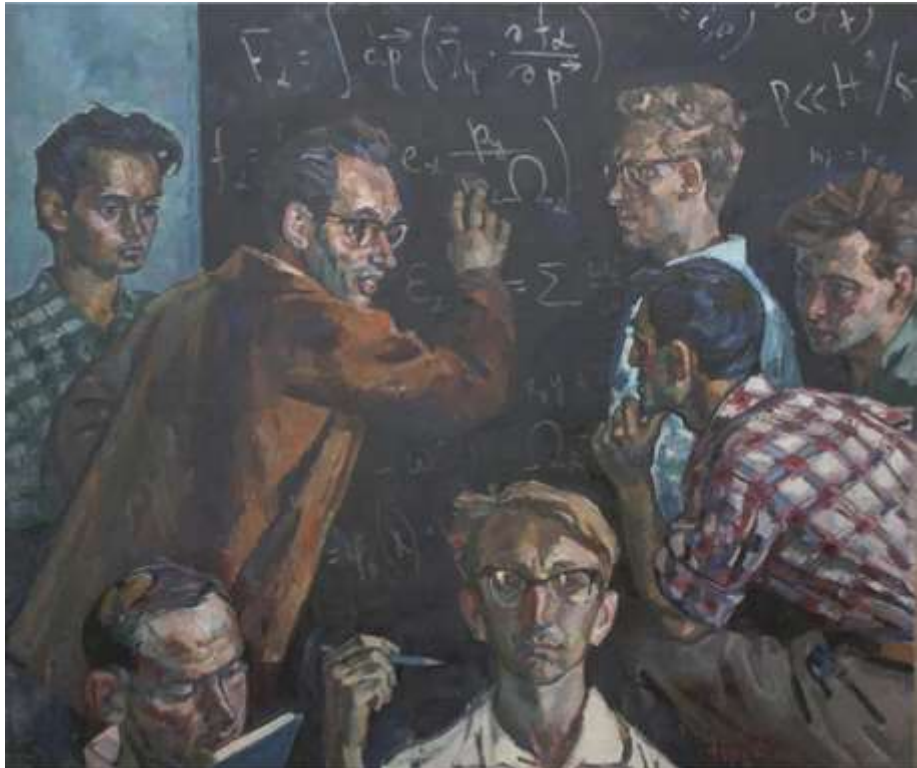
ایوان استپانوف، مهندسان طراحی (بخشی از تصویر)، ۱۹۶۷، رنگ روغن بر روی بوم، مؤسسه هنر واقع‌گرایی روسیه، مسکو

1. Ivan Stepanov
2. Design Engineers

هر دهه از عمر شوروی شکل آرمانی قهرمان خود را داشت؛ گاه یک و گاه چند قهرمان را مطرح می کرد. در زمان استالین، خلبانان قطب نورد، نظامیان و قهرمانان ورزشی در این دسته جای می گرفتند. در زمان خروشچف و دوره بهبود روابط با غرب نیز فیزیکدانان و فضانوردان به قهرمان آرمانی تبدیل شدند. توجه ویژه به علم و نقش دانش در توسعه کشور به ویژه در دهه ۱۹۶۰، باعث خلق آثار هنری متعددی شد که موضوع خود را به صحنه های آزمایشگاهی، دانشگاه ها، صنعت هوافضا و اماکنی از این دست اختصاص می دادند و دانشمندان، پزشکان و متخصصان در آن ها حضور داشتند. شماری از هنرمندان، با نقاشی کشیدن از صحنه هایی که دانشمندان در حال بحث و گفتگو یا انجام آزمایشات مختلف علمی بودند، بیننده خود را با دستاوردهای و قابلیت های علمی شوروی آشنا می کردند.

حییم آوروتیس،
نظریه پردازان،
۱۹۶۲، رنگ روغن
بر روی بوم، موزه
دولتی هنر
نوسیبیرسک،
روسیه

1. Novosibirsk State Art Museum

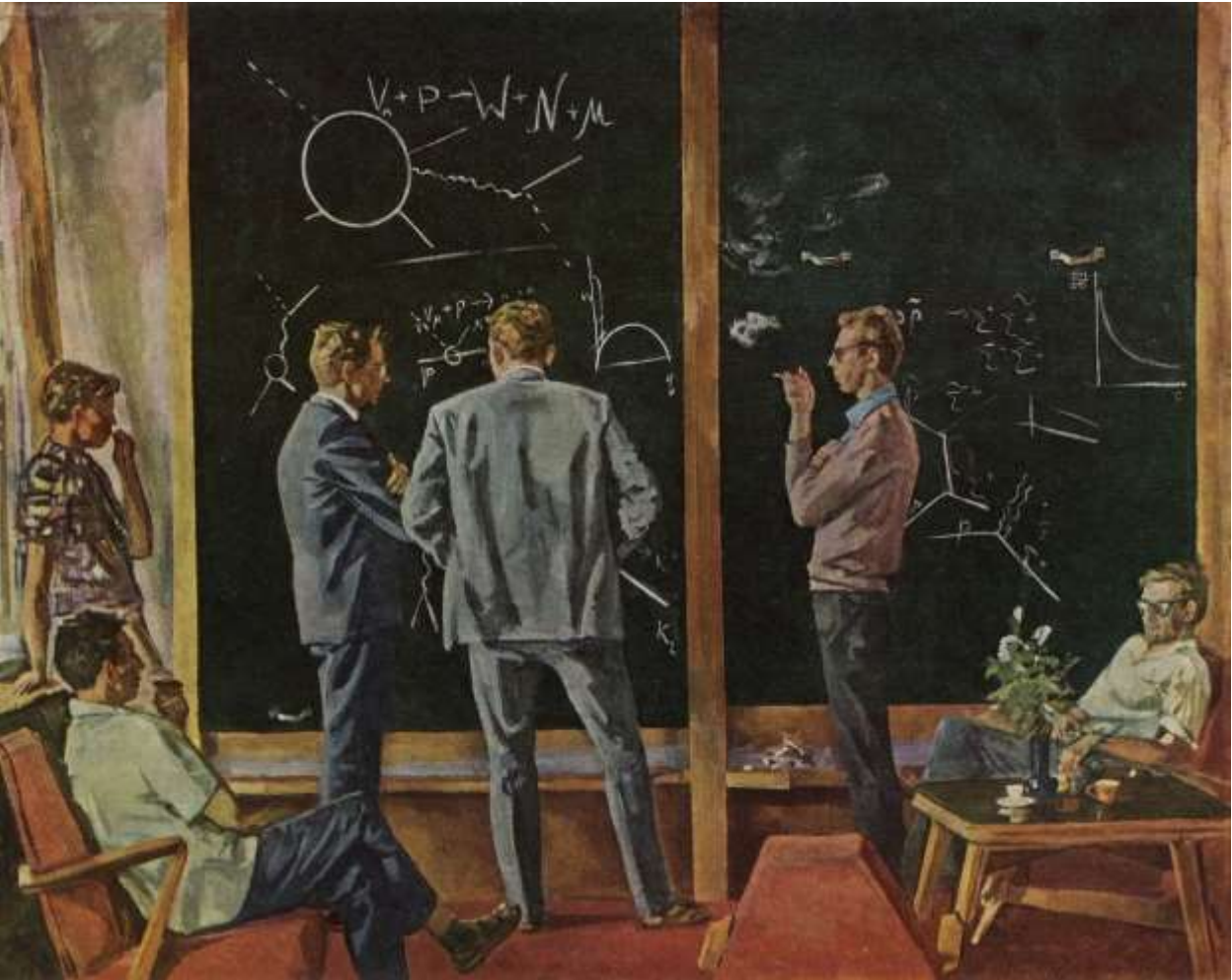
کازلوف و اسمیرنوا، نظریه پردازان، ۱۹۶۵، رنگ روغن بر روی بوم، موزه دولتی هنر نووسیبیرسک، روسیه

موضوع فیزیک و دانشمندان فیزیک به الگویی برای خلق آثاری مشابه تبدیل شد. حداقل، سه اثر وجود دارد که در دهه ۱۹۶۰ با موضوع نظریه پردازان فیزیک و در فضایی به نسبت مشابه خلق شد. حییم آووروتیس^۱ (۲۰۰۷ - ۱۹۲۸) در اثر خود به شیوه «سبک سخت» در ۱۹۶۲ و همچنین انگلس کازلوف (۲۰۰۷ - ۱۹۲۶) و گالینا اسمیرنوا^۲ (۲۰۱۵ - ۱۹۲۸) در نقاشی مشترک نظریه پردازان^۳ در ۱۹۶۵، به موضوع مباحث علم فیزیک در میان دانشمندان پرداختی هنرمندانه کردند.

یکی دیگر از این هنرمندان که در ۱۹۶۴ اثر مشهور خود، نظریه پردازان را خلق کرد، میخائیل کانایان^۴ نام داشت. در این تصویر، دانشمندان فیزیکدان به ظاهر در حال بحث و

-
1. Khaim Avrutis
 2. Galina Smirnova
 3. Theorists
 4. Mikhail Kanayan

گفتگو درباره مشکلی در حوزه فیزیک ذرات بنیادین یا الکترودینامیک کوانتومی هستند و این امر از دیاگرام های فاینمن^۱ که بر روی تخته سیاه ترسیم شده قابل مشاهده است. دانشمندان در فضای داخلی مؤسسه ای علمی درباره مسائل فیزیک تبادل نظر می کنند و این گفتگو میان دو فرد کت و شلوار پوش که در جلوی تخته سیاه هستند، جدی تر است.

واقع گرایبی سوسبالیستی: سبک رسمی ■ ۱۳۳

میخائیل کانایان، نظریه پردازان، ۱۹۶۴، رنگ روغن بر روی بوم، مجموعه شخصی هنرمند

هنرمند نه تنها جزئیات محل را با دقت می آفریند، بلکه اشکال هندسی ترسیم شده بر روی تخته سیاه را به امری هنری تبدیل می کند. به عنوان مثال، علاقه هنرمند به فضاهای داخلی گویی با روند رایج در آن دوره در ارتباط بود که به گفته آکسی بابریکوف [بابریکاف]^۱ منتقد هنر، گویی به منظور مخالفت با «سبک سخت»، بیدرمایر^۲ دیگری پدیدار شده بود. بیدرمایر دوره ای از تحولات اجتماعی در ۱۸۴۸ - ۱۸۱۵ در اروپای مرکزی به ویژه اجتماعات آلمانی زبان بود که در آن با رشد طبقه متوسط، هنر در دسترس عموم قرار گرفت و بر صحنه های داخلی تمکز بیشتری شد. دوئل فکری و تأمل فیلسوفانه علمی، با رنگ گرم و احساس راحتی همراه می شود که توسط فرد در حال کشیدن سیگار و دو فنجان چای کنار گلدان به وجود می آید.

آکساندر بوراک^۳ به موضوعات مرتبط با فناوری و علوم علاقه داشت. در میان آثار

وی می توان شاهد صحنه هایی از کارخانه ها و نیروگاه های اتمی بود.

آکساندر بوراک، در نیروگاه اتمی بلا یارسک^۴، دهه ۱۹۶۰، رنگ روغن بر روی بوم ۷۱ × ۵۰ س.م، مجموعه شخصی

1. Aleksy Bobrikov
2. Biedermeier
3. Aleksandr Burak
4. At Beloyarsk NPP

بالا: آلكساندر بوراك، در نيروگاه
اتمی بلايارسك، ۱۹۷۰، رنگ
روغن بر روی بوم،
۷۵ × ۴۲ س.م، مجموعه شخصی

پایین: آلكساندر بوراك، در شمال
دورا، ۱۹۶۴، رنگ روغن بر روی
بوم ۵۴ × ۶۷ س.م، مجموعه
شخصی

بالا: ایرینا واراویووا، در کارخانه ویتامین
سازی شچولکاو؛ ریختن شربت میوه گل
رز، ۱۹۶۱، چاپ لینو، ۵۰ × ۳۸ س.م.

پایین: ایوان وپخوادزه، چشم انداز؛
دانشمندان جوان، ۱۹۸۱، رنگ روغن
بر روی بوم.

1. Irina Vorobyova
2. At the Shchyolkovo Vitamin Plant; Rosehip Syrup Spill
3. linocut
4. Ivan Vepkhvadze
5. Perspective; Young Scientists

ویکتور [ویکتار] ریژیخ، [قطعه سمت راست اثر سه تکه] سایبرنتیک، ۱۹۸۵، رنگ روغن بر روی بوم، موزه و مرکز
نمایشگاهی دولتی راسیزو، مسکو

1. Viktor Ryzhikh
2. Cybernetics

دستاوردهای فضایی

نمایش گذاشتن سطح فناوری و توانایی های علمی شوروی کمونیستی در رسیدن به فضا و درنوردیدن مرزهای دانش، از مضامین مهم هنر این کشور بود که مفهوم پیشگامی در صنعت هوافضا را برای مدتی به ارمغان آورد و شوروی و به ویژه فضانوردان برجسته آن از جمله یوری گاگارین^۱ را مورد توجه همگان قرار داد.

گاگارین در ۱۹۶۵ از کارگاه آندری پلاتنوف^۲ (۱۹۹۷ - ۱۹۱۶) بازدید کرد و این هنرمند از مدل زنده فضانورد مشهور شوروی پرتره ای فوری کشید و آن را مدلی برای اثر سه تکه ای آتی خود یوری گاگارین (۱۹۷۷) و همچنین چندین پرتره دیگر از جمله بدرود زمین!^۳ (۱۹۷۹) قرار داد.

آندری پلاتنوف، بدرود زمین!، ۱۹۷۹، رنگ روغن بر روی بوم، ۱۰۰ × ۸۰ س.م، مؤسسه هنر واقع گرای روسیه، مسکو

1. Yuri Gagarin
2. Andrey Plotnov
3. Goodbye, the Earth!

فناوری فضایی در اتحاد شوروی یکی از عوامل غرور ملی و از افتخارات این کشور به حساب می آمد. دستیابی به فضا و پیشگامی در مسابقه فضایی باعث شده بود توجه جامعه و رسانه ها به طور گسترده ای به این حوزه جلب شود. تصاویر متعددی از دستاوردهای شوروی در صنعت هوافضا و ساخت تجهیزات و فناوری فضایی به چشم می خورد. شماری از این نقاشی ها از فضانوردان، ایستگاه ها و مراکز عملیاتی و همچنین ایده های مرتبط با فضا بود.

به عنوان مثال، ساخت ایستگاه فضایی میر^۱ (به معنای صلح) را باید از بزرگ ترین دستاوردهای شوروی در صنعت پیچیده فضایی به شمار آورد که از ۱۹۸۶ تا ۲۰۰۱ عملیاتی بود و مورد توجه رسانه ها، مردم و هنرمندان قرار می گرفت. همچنین پایگاه فضایی بایکونور^۲ در قزاقستان از زمان احداث خود به موضوع مورد علاقه نقاشان، عکاسان و فیلمسازان مستند تبدیل شد که از تمام جهان به این محل می آمدند.

در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل ۱۹۷۰ بحث سفرهای فضایی به موضوعی داغ در فضای عمومی شوروی تبدیل شده بود و فیلم های علمی - تخیلی زیادی نظیر *سحابی آندرومدا*^۳ اثر یوگنی شرستوبیتوف^۴ و *سولاریس*^۵ اثر آندری تارکوفسکی^۶ ساخته شد و نویسندگان داستان های علمی - تخیلی روسی نظیر برادران استروگاتسکی^۷ و ایزاک آسیموف^۸ در این زمینه شهرت جهانی دارند. هنرهای زیبا همگام با این جریان نیرومند حرکت کرد و هنرمندانی نظیر سوکولوف [ساکالوف]^۹ (۲۰۰۷ - ۱۹۳۱) در این زمینه فعال بودند. وی در اثر خود، *عبور از دهانه*^{۱۰}، ماهنوردی را نشان می دهد که جدیدترین اختراع شوروی در آن زمان بود. وی به همراه ماهنورد، کره زمین را ترسیم می کند که از فضا، شبیه توپی آبی رنگ و پوشیده از ابر و آب است.

-
1. Mir Space Station
 2. Baikonur Cosmodrome
 3. Andromeda Nebula
 4. Evgeny Sherstobitov
 5. Solaris
 6. Andrey Tarkovsky
 7. Strugatsky brothers
 8. Isaac Asimov
 9. Andrey Sokolov
 10. Crossing a Crater

آندری سوکولوف، عبور از دهانه، ۱۹۷۲، موزه یادبود کیهان نوردی، مسکو

در این جا ذکر این نکته، جالب توجه است که اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و بعدها فدراسیون روسیه از یک سو و ایالات متحده آمریکا از سوی دیگر در بسیاری از زمینه ها از جمله صنعت هوافضا، رقابت تنگاتنگی داشته اند که این همآوردی حتی در نحوه نامگذاری فضا و فضانوردی نمود پیدا کرده است. جالب این که حتی تا زمان حاضر، در زبان انگلیسی و در آمریکا به فضانورد «Astronaut» و در زبان روسی به آن گیتی نورد می گویند که معادل واژه انگلیسی «Cosmonaut» است.

در همین ارتباط، پیوند میان برتری فضایی و غرور ملی در نیمه دوم قرن ۲۰ موجب شد از ظرفیت نخبگان علمی و هوافضا در شوروی بهره برداری گسترده ای شود. گاگارین از مشهورترین چهره های این کشور، در بسیاری از آثار هنری پدیدار شد. نقاشی ها، پوسترها و تبلیغات عظیمی حول شخصیت و اقدام خارق العاده او در رفتن به فضا خلق شد و در بسیاری از مراسم و نشست های فرهنگی - اجتماعی حضور یافت.

1. The Memorial Museum of Cosmonautics